

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.
przeciwko Dyrektorowi Regionalnemu Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
z udziałem M. S.

o zawarcie umowy na odprowadzanie ścieków

oraz w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.

przeciwko Dyrektorowi Regionalnemu Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
z udziałem M. K.

o zawarcie umowy na odprowadzanie ścieków

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 4 lipca 2024 r. wniosku powoda o dokonanie wykładni uchwały Sądu
Najwyższego z 13 września 2023 r., I NZP 3/22,

odmawia dokonania wykładni.

Tomasz Demendecki Joanna Lemańska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Pismem datowanym na 25 października 2023 r. Z. Sp. z o.o. w Ż. wniosła o rozstrzygnięcie wątpliwości wynikających z wykładni uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 13 września 2023 r., tj.:

1. czy zdaniem Sądu Najwyższego w analizowanej w uchwale sytuacji zastosowanie znaleźć winien tryb przewidziany w art. 24i ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r., poz. 537; dalej jako u.z.z.w.z.ś.) czy w art. 24b i 24c u.z.z.w.z.ś.? A w konsekwencji który podmiot i w jakim trybie jest legitymowany do złożenia do organu regulacyjnego wniosku o zatwierdzenie cen i stawek opłat za pierwsze 18 miesięcy od dnia podjęcia działalności przez powołane lub utworzone przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne lub podjęcia przez istniejące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nowego rodzaju działalności nowego rodzaju działalności gospodarczej w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzenia ścieków bądź odpowiednio o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia wodę lub zbiorowego odprowadzenia ścieków (przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne czy organ wykonawczy właściwej gminy)?
2. Czy w decyzji nakazujące zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzenia ścieków organ regulacyjny winien określić wysokość cen i stawek opłat na okres pierwszych 18 miesięcy prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności albo na okres od wydania tej decyzji do uzyskania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ostatecznej decyzji w przedmiocie zatwierdzenia cen i stawek opłat wydanej zgodnie z art. 24i ust. 1 u.z.z.w.z.ś.?
3. W razie odpowiedzi negatywnej na powyższe pytania, jakie ceny i stawki opłat, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne winno stosować w rozliczeniach z odbiorcą usług od chwili wydania decyzji nakazującej zawarcie umowy do momentu zatwierdzenia cen i stawek opłat zgodnie z art. 24i ust. 1 u.z.z.w.z.ś.?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek powoda o dokonanie wykładni uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z 13 września 2023 r. należało oceniać z punktu widzenia treści

art. 352 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd, który wydał wyrok, rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści.

Konieczność dokonania wykładni wyroku zachodzi przy tym wówczas, gdy jego treść jest sformułowana w sposób niejasny, który może budzić wątpliwości co do samego rozstrzygnięcia, zakresu powstałej powagi rzeczy osądzonej, a także sposobu jego wykonania. Wniosek o wykładnię wyroku nie może zmierzać do wyjaśnienia zawartych w uzasadnieniu orzeczenia wyrażeń prawniczych i znaczenia słów ani do polemiki ze stanowiskiem sądu orzekającego w sprawie i wskazaniemi co do dalszego postępowania. Jeżeli treść wyroku nie budzi wątpliwości, ale egzekucja jest przeprowadzana sprzecznie z jego treścią, nie ma podstawy do składania wniosku o wykładnię wyroku (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., I UZ 6/11; 16 lutego 2012 r., III CZ 5/12; 9 marca 2007 r., V CZ 13/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 21 grudnia 2018 r., I ACa 393/18).

Mając na uwadze powyższe zauważyć należy, że zasadniczym celem, jakiemu służyć ma instytucja wykładni orzeczeń sądowych, jest zapewnienie wykonalności zapadłego rozstrzygnięcia. Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy podjął uchwałę rozstrzygającą zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości przedstawione przez Sąd II-ej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Uchwała taka – z uwagi na swój generalny i abstrakcyjny charakter – nie podlega zaś wykonaniu. Dopiero zapadły w sprawie wyrok Sądu II-ej instancji określi prawa i obowiązki stron w sposób indywidualny i konkretny, a tym samym nadający się do wykonania.

Z uwagi na powyższe przyjąć należy, że generalna i abstrakcyjna ze swej istoty uchwała zawierająca rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawionego przez sąd powszechny, a tym samym nie podlegająca wykonaniu, nie może stanowić też przedmiotu wykładni dokonywanej na podstawie art. 352 k.p.c., tj. w celu umożliwienia wykonania orzeczenia. Już z tego względu Sąd Najwyższy postanowił odmówić dokonania wykładni.

Na marginesie tylko można poczynić kilka uwag.

Sformułowane we wniosku o dokonanie wykładni wątpliwości strony powodowej odnoszą się do fragmentów uzasadnienia, które nie stanowią

samodzielnej informacji, a pozostają w ścisłym związku z treścią rozstrzygnięcia w przedmiocie zagadnień przedstawionych Sądowi Najwyższemu do wyjaśnienia. W tym zakresie brak jest zaś wątpliwości interpretacyjnych.

Zgodnie z art. 24i ust. 1 i 2 u.z.z.w.z.ś. w okresie pierwszych 18 miesięcy od dnia podjęcia działalności przez powołane lub utworzone przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne lub podjęcia przez istniejące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nowego rodzaju działalności gospodarczej w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków obowiązują ceny i stawki opłat zatwierdzone przez organ regulacyjny, w drodze decyzji, zapewniające pokrycie uzasadnionych kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków. Organ regulacyjny wydaje decyzję, o której mowa w ust. 1, na wniosek właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w terminie co najmniej 14 dni przed powołaniem lub utworzeniem przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego lub podjęciem przez istniejące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nowego rodzaju działalności gospodarczej w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków.

Natomiast zgodnie z art. 24b ust. 1 i 2 u.z.z.w.z.ś. taryfa podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny, z wyłączeniem taryfy zmienionej w związku ze zmianą stawki podatku od towarów i usług. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne przekazuje organowi regulacyjnemu wniosek o zatwierdzenie taryfy w terminie 120 dni przed dniem upływu okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy.

Stosowanie zaś do art. 29 ust. 1 pkt 1 u.z.z.w.z.ś. karze pieniężnej podlega, kto stosuje taryfy nie przestrzegając obowiązku ich przedstawienia do zatwierdzenia, o którym mowa w art. 24b ust. 1. Zgodnie z art. 20 ust. 1 u.z.z.w.z.ś. przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne określa taryfę na okres 3 lat.

Mając na uwadze brzmienia przytoczonych powyżej przepisów Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 13 września 2023 r. wyjaśnił, że nie jest spełniona przesłanka do nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1 u.z.z.w.z.ś., bowiem to dopiero nałożenie nakazu zawarcia umowy rozpoczyna okres pierwszych 18 miesięcy od dnia podjęcia działalności, o którym

mowa w art. 24i ust 1 u.z.z.w.z.ś. Na przedsiębiorstwie wodociągowo-kanalizacyjnym ciąży natomiast obowiązek przekazania organowi regulacyjnemu wniosku o zatwierdzenie taryfy, o którym mowa w art. 24b ust 2 u.z.z.w.z.ś.

Przywołane stwierdzenie zawarte zostało w kontekście wyjaśnień dotyczących braku podstaw nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 29 u.z.z.w.z.ś., w którym to przepisie zawarto jednoznaczne odesłanie do art. 24b ust. 1 u.z.z.w.z.ś. Natomiast jak wynika z art. 24i u.z.z.w.z.ś. w pierwszych 18-stu miesiącach od momentu rozpoczęcia działalności – a za taki moment należy uznać wydanie decyzji nakazującej zawarcie umowy na podstawie art. 27e u.z.z.w.z.ś. – stosowane jest rozwiązanie szczególne. W konsekwencji zastosowanie w tym pierwszym okresie znajduje tryb uregulowany w art. 24i u.z.z.w.z.ś. Natomiast jak wynika z przytoczonego fragmentu na przedsiębiorstwie wodociągowo-kanalizacyjnym ciąży obowiązek z art. 24b u.z.z.w.z.ś., który – co nie budzi wątpliwości w świetle brzmienia tego przepisu – jest związany z kolejną taryfą, obowiązującą po upływie tych 18-stu miesięcy. Z analizowanego fragmentu wynika zatem, że przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne składa wnioski w trybie 24b u.z.z.w.z.ś. na 120 dni przed upływem poprzedniej taryfy.

Należy też zauważyć, że wprawdzie w uzasadnieniu nie zostało wprost wskazane, iż w decyzji nakazującej zawarcie umowy na podstawie art. 27e u.z.z.w.z.ś. należy określić ceny i stawki opłat, ale uzasadnienie niewątpliwie należy odczytywać uwzględniając całą jego treść, a w uzasadnieniu uchwały z 13 września 2023 r. Sąd Najwyższy wskazał, że „...mając zatem na względzie charakter ochronny wprowadzonej regulacji zasadnym jest przyjęcie, że organ regulacyjny wydając decyzję nakazującą zawarcie umowy powinien określić istotne elementy tej umowy określone w art. 6 ust. 3 u.z.z.w.z.ś. Co więcej, te same względy przesądzają za uznaniem, iż organ wydając decyzję nakazującą zawarcie umowy o odprowadzanie ścieków w sposób konstytutywny orzeka o powstaniu stosunku zobowiązaniowego między stronami. To bowiem decyzja kreująca bezpośrednio stosunek prawny zapewnia skuteczną realizację uprawnienia podmiotu ubiegającego się o zawarcie umowy o odprowadzanie ścieków. Wydanie takiej decyzji nie wymaga wszczynania dalszych postępowań sądowych ani

egzekucyjnych oraz nie wiąże się z nią ryzyko dalszego uchylania się od obowiązku zawarcia umowy przez podmiot zobowiązany” oraz dalej „...zważywszy zatem na cel wprowadzenia do u.z.z.w.z.ś. regulacji rozstrzygania sporów związanych z odmową zawarcia umowy o odprowadzanie ścieków przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, tj. ochronę odbiorców usług, jak też mając na uwadze wzgląd praktyczny, tylko bowiem uznanie, iż organ regulacyjny ma uprawnienie do kształtowania treści umowy, którą mają zawrzeć strony, prowadzi do zlikwidowania sporu między nimi, zasadnym jest uznanie, iż decyzja rozstrzygająca sprawę sporną dotyczącą odmowy zawarcia umowy o odprowadzanie ścieków przez nakazanie zawarcia takiej umowy powinna zawierać istotne elementy tej umowy określone w art. 6 ust. 3 u.z.z.w.z.ś.”, a także „...jednocześnie jednak, przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek podjęcia wszelkich działań prawnych w celu sprostaniu ciążącemu na nim obowiązkowi publicznoprawnemu. Dotyczy to przede wszystkim wynikającego z art. 6 ust. 2 u.z.z.w.z.ś. obowiązku zawierania umów z osobą, której nieruchomość została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy, a także opracowania i zatwierdzenia taryf (art. 20 u.z.z.w.z.ś.) oraz podjęcia wszelkich innych niezbędnych do tego celu działań organizacyjnych i prawnych.”

Mając na uwadze powyższe, w sytuacji gdy w momencie wydawania decyzji nakazującej zawarcie umowy nie obowiązuje żadna taryfa (nie zostały zatwierdzone ceny i stawki opłat) – elementem koniecznym do ustalenia w tej decyzji jest określenie wysokości stawek i cen na okres do zatwierdzenia cen i stawek opłat na podstawie art. 24i u.z.z.w.z.ś.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

Tomasz Demendecki Joanna Lemańska Paweł Wojciechowski

[SOP]

(r.g.)

